NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Ara, bul.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 15 Sayı: 3 Eylül 2025
E-ISSN: 2149-3871

OKUL YÖNETİCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM YETERLİKLERİ İLE DİJİTAL VATANDAŞLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ[1]

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS' SOCIAL MEDIA USAGE COMPETENCIES AND THEIR DIGITAL CITIZENSHIP LEVELS

Fatih Mutlu ÖZBİLEN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü
fatihmutluozbilen@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3187-0028

Yaşar DİLBER
Bursa Gürsu Bilim ve Sanat Merkezi
yasardilber80@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7994-2786

Geliş Tarihi:
13.04.2025

Kabul Tarihi:
09.09.2025

Yayın Tarihi:
28.09.2025

Anahtar Kelimeler
Okul Yöneticisi,
Sosyal Medya Kullanımı,
Dijital Vatandaşlık.

Keywords
School Administrator,
Sosyal Media Usage,
Digital Citizenship.

ÖZ

Sosyal medya kullanım yeterliği ve dijital iletişim araçlarıyla doğru, etik standartlara uygun ve etkin bir şekilde etkileşim kurulması, dijital vatandaşlığa yönelik sahip olunan bilinçle ilgilidir. Etkili okulların varlığı açısından bu yeterliklerin okul yöneticilerinde bulunması önemlidir. Araştırmada okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ile dijital vatandaşlık düzeylerinin belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline göre yürütülen araştırmanın katılımcılarını 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Bursa'daki 325 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği" ve "Dijital Vatandaşlık Ölçeği" ile toplanmıştır. Analizlerde frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmış; sosyal medya kullanım yeterliği ile dijital vatandaşlık düzeyi arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Sosyal medya kullanım yeterliği ve dijital vatandaşlık düzeyine ait alt boyutlar arasında da anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

ABSTRACT

Social media usage competence and interacting with digital communication tools correctly, in accordance with ethical standards and effectively are related to awareness of digital citizenship. It is important for school administrators to have these competencies for effective schools. The aim of the study was to determine the social media usage competence and digital citizenship levels of school administrators and to examine the relationship between them. The participants of the study, which was conducted according to the relational survey model, one of the quantitative research methods, consisted of 325 school administrators in Bursa in the 2024-2025 academic year. Data of the research were collected with the "Social Media Usage Scale" and the "Digital Citizenship Scale". Frequency, percentage and arithmetic mean values were calculated in the analyzes; the relationships between social media usage competence and digital citizenship level were evaluated by calculating the Pearson Correlation Coefficient. According to the results, it was determined that the social media usage competence and digital citizenship levels of school administrators were high. In addition, it was determined that the relationship between school administrators' social media usage competence and digital citizenship levels was moderate, positive and significant. It was also found that there were significant relationships between the sub-dimensions of social media usage competence and digital citizenship level.

DOI: https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1675513
Atıf/Cite as: Özbilen, F. M., & Dilber, Y. (2025). Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 15*(3), 1624-1646.

[1] Bu makale 20-21 Kasım 2024'te gerçekleşen Uluslararası İletişim Çalışmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Son yıllarda internet ve dijital ortamların kullanımları dünya genelinde önemli bir artış göstermiştir. Bilgi çağında büyük bir yeri bulunan internetin kullanım hızı birçok teknolojik gelişmeyle paralel bir şekilde ilerlemiştir. Nitekim dünyadaki en büyük istatistik ve veri platformları arasında yer alan Statista'ya (2025) göre 2017 yılında dünya çapında 2.73 milyar kişi sosyal medyayı kullanırken bu sayı 2018'de 3.1 milyar, 2019'da 3.51 milyar, 2020'de 3.91 milyar, 2021'de 4.26 milyar, 2022'de 4.59 milyar, 2023'te 4.9 milyar, 2024'te 5.17 milyar ve 2025'te 5.42 milyar kişiye ulaşmıştır. Hatta bu sayının 2028 yılında 6 milyar kişiyi geçeceği öngörülmektedir. Türkiye'de ise TÜİK (2024) Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım araştırmasına göre 2023'te 16 ve 74 yaşları arasındaki bireylerde internet kullanım oranı %87,1 iken bu oranın %88,8 olduğu belirtilmektedir. İnternet kullanımının bu derece yaygınlaşması ve dijital araçların gelişimi sayesinde insanlar zaman ve mekân sınırı olmadan birbirleriyle iletişim kurabilir hâle gelmişlerdir. Geleneksel medya araçlarından farklı olarak internetin kullanımıyla iletişim süreci etkileşimli bir yöne evrilmiş ve sosyal medya hayatın önemli bir parçası olmuştur. Baruah'ın (2012) belirttiği gibi sosyal medya anlık veri transferinin sağlandığı gerçek zamanlı iletişimi kolaylaştırmış ve kullanıcıların çeşitli gruplar arasında anlık bilgi paylaşmasına olanak tanımıştır. Özellikle etkileşim için bu platformlar öğrenciler ve genç yetişkinler arasında daha faza tercih edildiğinden ileri düzeydeki iletişim becerilerini teşvik eder olmuşlardır. Sosyal medya, zaman içerisinde geniş kitlelere nüfuz etmiş ve dünya çapında büyük bir güce dönüşmüştür. Örneğin sosyal medya kullanımı, iletişimi dönüştürme, çevrimiçi toplulukları destekleme, siyasi katılımı artırma ve toplumsal sorunlara ilişkin farkındalığı artırma gibi kritik öneme sahip konular için de etkili olmuştur. Bunları yaparken de coğrafi uçurumları kapatarak bilgi ve fikirlerin anında paylaşılmasına olanak vererek iletişimde bir devrim yaratmıştır (Krishna ve Prakash, 2024). Gün geçtikçe artan kullanıcı sayısı sosyal medyanın eğitim, sağlık, ekonomi vb. birçok alanda ve geniş bir yelpazede yayılmasını sağlamış; bu yayılım beraberinde birtakım değişimleri getirmiş ve ülke politikalarının temel belirleyici unsurları arasına yerleşmiştir (Nurmandi vd., 2023). Ayrıca vatandaşlara bilgi akışı sağlamak, onlarla iletişim kurmak, kampanyalar başlatmak ve girişimler hakkında farkındalık kazandırmak gibi süreçlerde etkili bir araç olarak kamu yönetimini iyileştirmede önemli bir niteliğe sahip olmuştur (Goyal, 2021; Tagoe ve Zhang, 2024). Günümüzde internet teknolojilerindeki gelişmelerin bir parçası olan sosyal medya kullanımı, Facebook, Twitter (X), Instagram, Google+ gibi sosyal medya platformlarında kendisini göstermiştir.

İnternetin bireyler ve toplumlar üzerindeki etkisi vatandaşlık kavramının dijital ortamlarda incelenmesini gerektirmiş ve beraberinde dijital vatandaşlık kavramı gündeme gelmiştir. Dijital vatandaşlık, internetin kullanıldığı dijital ortamlarda etik ilkeler ve evrensel kurallar kapsamında tüm tehlikelere karşı bilinçli davranmak şeklinde tanımlanmaktadır (Aydın, 2015). Başka bir tanıma göre bireylerin internet kullanımıyla ilgili becerilerini, düşünme biçimlerini ve eylemlerini kullanarak kendilerini, içinde bulundukları toplulukları, toplumu ve dünyayı anlamalarına, yönlendirmelerine, katılım sağlamalarına ve dönüştürmelerine imkân tanıyan bir kavramdır (Choi, 2016). Bu kavram, çevrimiçi ortamlarda bireylerin saygı ve sorumluluklarını teşvik eden güçlü bir etik temel gerektirmektedir (Ohler, 2011). Geleneksel vatandaşlık olgusunu dijital ortama adapte etmiş; bilgi ve iletişim kaynaklarına yönelik eleştirel yaklaşabilen, dijital dünyada gezinirken etik ilkeleri ihlal etmeyen, teknolojiyi kullanırken karşısındakine zarar vermeyen, yaptığı paylaşımlarda doğru tutumu sergileyen, başkalarını da bu yöne teşvik eden ve aynı zamanda bilişim okuryazarlığını kazanmış bireyler dijital vatandaş olarak ifade edilmektedir (Çubukcu ve Bayzan, 2013; Kırık, Bölükbaş ve Cengiz, 2019). Dolayısıyla dijital vatandaşlığın olumlu etkileri; küresel yetkinliğin gelişmesi, eleştirel düşünmeyi ve sivil katılımı teşvik etmesi, dijital okuryazarlık, dijital etkileşim ve iletişim becerileri kazandırması, siber suçların önlenmesi ve çevrimiçi güvenliğe yönelik hassasiyet algısının oluşması ve problemli dijital araçların kullanımının denetiminin sağlanması gibi başlıklarda toplanmaktadır (Cleofas ve Labayo, 2024; González-Mohino vd., 2023; Akçıl ve Baştaş, 2021; Althibyani ve Al-Zahrani, 2023; Si ve Lee, 2022). Dolayısıyla dijital vatandaşlık ayrı bir beceri olarak ele alınmakta ve küresel bir yeterlik olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal Medya

Sosyal medya kullanıcıların oluşturdukları mesajlar, görseller vb. içeriklerle etkileşimli bir şekilde katılımın sağlandığı bir iletişim türü olarak görülmektedir. Geleneksel medyanın bir versiyonu olarak bireylerin birbirleriyle bağlantı kurdukları, paylaşımlar yaptıkları ve bilgi yaydıkları bir mecra olarak görülen sosyal medya, sosyal ağların kurulmasıyla yeni bir iletişim süreci olarak hem kişisel hem de kurumsal düzeyde önemli dinamiklerin ortaya

çıktığı etkili bir alandır. Nitekim Rizki'nin (2023) belirttiği gibi, sosyal medya platformları kullanıcıların bağlantı kurması ve bilgi paylaşması için kolaylık ve erişilebilirlik sağlayan modern iletişimin ayrılmaz bir parçasıdır. Sosyal medyanın dünya üzerinde birçok kullanıcı tarafından tercih edilmesi, her toplum ve kesimden kalabalık kitleleri aynı paydada birleştirmesi özelliğiyle ön plana çıkmaktadır (Çalışkan ve Mencik, 2015). Sosyal medya, geleneksel modellere kıyasla gerçek zamanlı ve çok yönlü iletişimi mümkün kılmaktadır (Norman, 2012). Facebook ve Twitter (X) gibi platformlar, kullanıcıların yaratıcılıklarını geliştirmekte, onların çeşitli topluluklara katılımlarını kolaylaştırmakta ve çeşitli ifadelere ve bağlantılara da olanak tanımaktadır (Meikle, 2016). Sosyal medyanın kullanma nedenleri arasında yeni insanlarla iletişime geçmek, arkadaşlarla iletişimde kalmak, sosyalleşmek, boş zamanları değerlendirmek, insanları daha iyi tanımak, fikir alışverişinde bulunmak, bilgi/içerik aramak ve paylaşmak, haberleri takip etmek, etkili kişileri (influencer) ve diğer uzmanları takip etmek, eğlence amaçlı kullanmak, rahatlamak, başkalarını gözetlemek, statü kazanmak, kariyer geliştirmek, çeşitli iş fırsatlarıyla karşılaşmak, mesleki ağları geliştirmek, sağlığı geliştirmek, destek gruplarıyla bağlantı kurmak, tedavilerle ilgili deneyimleri paylaşmak ve topluluklar oluşturmak gibi birçok neden sayılabilmektedir (Arğın, 2023; Brandtzæg ve Heim, 2009; Broersma ve Graham, 2012; Çömlekçi ve Başol, 2019; De Martino vd., 2017; Escoffery vd., 2018; Sarıoğlu, 2021; Silverman vd., 2024; Whiting ve Williams, 2013). Ancak sosyal medya kullanımının birey ve toplum üzerinde olumlu ve olumsuz sonuçları olduğu bilinmektedir. Sosyalleşme, aidiyet ve benlik saygısı gelişiminin yanında iletişim gibi başlıca olumlu etkilerine rağmen yapılan araştırmalar sosyal medya kullanımının olumsuz etkilerinin görece daha fazla olduğunu belirtmektedir (Büyükçorak ve Dinç, 2020; Pugno, 2024; Zhang vd., 2024). Diğer taraftan sosyal medyanın eğitime entegrasyonu ise yine katılımcılara iletişim ve işbirliği ile ilgili önemli katkılar sunmaktadır. Sosyal medya platformlarının öğrenci katılımını artırması, öğrencileri topluluklara teşvik etmesi ve akademik performans açısından önemli çıktılar elde edilmesinde önemli bir süreci üstlenmektedir. Örneğin öğrenciler ve eğitimciler arasındaki etkileşimin artarak işbirliğine dayalı bir öğrenme ortamının teşvik edilmesi ve oluşturulan sosyal ağ platformları ile etkili bir iletişim sürecinin oluşturularak öğrencilerde performans ve öğrenme sürecine katılımın artırılması söz konusu olabilmektedir (Chugh ve Ruhi, 2018). Sosyal ağ teknolojileri, öğrenciler arasında bir topluluk olma duygusunu geliştirebilir ve bu duygu öğrencilerin öğrenme deneyimlerini artırabilir. Böylece öğrenciler, sosyal medya araçlarını içeren derslerde sürece daha bağlı hâle gelirler ve desteklendiklerini hissederler (Hung ve Yuen, 2010).

Sosyal medyanın okul yöneticileri arasında kullanımı ise iletişim, mesleki gelişim ve okul yönetimi sürecine paydaşların katılımlarını artırma hususunda önemli hâle gelmiştir. Yöneticiler, okulda etkileşimin teşvik edilmesi, okulla ilgili bilgilerin paylaşılması, etkili okullar oluşturulması ve okulların tanıtımı konusunda çeşitli platformları kullanmaları söz konusu olmaktadır. Nitekim Cox ve McLeod'un (2014) belirttiği gibi sosyal medya ebeveynler, öğrenciler ve çevreyle olmak üzere okul yöneticileri ve paydaşlar arasındaki etkileşimi kolaylaştırmaktadır. Sosyal medya platformları ayrıca yöneticilerin bilgileri hızlı ve etkili bir şekilde yaymasını, yerel paydaşlar ve meslektaş eğitimcilerle bağlantıları güçlendirmesini sağlamaktadır. Diğer taraftan yöneticiler, özellikle Twitter (X) olmak üzere sosyal medyayı mesleki öğrenme, düşüncelerini paylaşma ve eğitim uygulamaları hakkında tartışmalara katılmak için kullanmaktadırlar (Cho, 2016). Nitekim okul yönetimi için dönüştürücü bir araç olarak ortaya çıkmış olan sosyal medya, eğitim ortamlarında iletişimi, iş birliğini ve katılımı geliştirmektedir. Sosyal medyanın okul yönetimi uygulamalarına entegrasyonu ile öğrenciler, eğitimciler ve yöneticiler arasında gerçek zamanlı bir etkileşimin oluşması ve birbiriyle daha bağlantılı bir eğitim ortamı ortaya çıkması söz konusu olmaktadır. Örneğin gelişmiş bir etkileşim süreci ile ilgili sosyal medya platformlarının öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında anında iletişimi kolaylaştırması ve bilgi yayılımını iyileştirmesi söz konusudur. Twitter (X) ve Facebook gibi araçlar okulların eğitim-öğretim süreci hakkındaki güncellemelerin, yapacakları duyuruların ve etkinliklerin hızlı bir şekilde paylaşmasını sağlayarak tüm paydaşların bilgilendirilmesini sağlamaktadır (Malik vd., 2019; Ohara, 2023). İşbirliği ve katılımın sağlanmasıyla ilgili ise sosyal medyanın, grup projeleri imkânı sunması ve etkileşimli tartışmalarla işbirlikçi bir öğrenme sürecini teşvik etmesi ve bu sayede öğrencilerin akranlarıyla aktif biçimde etkileşime girmesi sağlanmaktadır (Wankel, 2009; Srivastava, 2012). Mesleki gelişim konusunda ise eğitimcilerin, kaynakları ve uygulamaları küresel çapta meslektaşlarıyla paylaşarak mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilmektedirler (Srivastava, 2012). Çevrimiçi topluluklar, eğitimcilerin yerel ortamlarının ötesinde bağlantı kurmalarına ve iş birliği yapmalarına olanak tanıyan ağ kurma fırsatlarını teşvik etmektedir (Ohara, 2023). Okul liderleri bu süreçte mesleki kişiliklerini korurken öğretim liderliği ve halkla ilişkilerdeki rollerini dengeleyerek karmaşık kimlik dinamiklerini de çevrimiçi olarak yönetmektedirler (Cho ve Jimerson, 2017). Ancak sosyal medyanın okul yöneticilerine sayısız faydaları olmasına rağmen yine de birtakım gizlilik endişeleri ve etkili

politikalara duyulan gereksinimler diğer taraftan devam etmektedir. Bu zorlukların şüphesiz sosyal medyanın eğitim ortamlarında tam anlamıyla kullanım potansiyellerinin önüne geçmesi de söz konusu olabilir (Ahn vd., 2011). Dolayısıyla sosyal medyanın önemli faydaları olsa da bu sürecin etkin bir biçimde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun için de okul yöneticilerinin sosyal medyayı kullanımlarıyla ilgili yetkinlik sahibi olmaları gerekmektedir.

Dijital Vatandaşlık

Dijitalleşme süreciyle birlikte toplumsal yaşamda karşılaşılan değişimlerden birisi de vatandaşlık anlayışında gerçekleşmiş; dijital teknolojiler kapsamında ortaya çıkan hak ve sorumluluklar dijital vatandaşlık olarak adlandırılmıştır (Dede, 2024). Diğer bir deyişle dijital vatandaşlık, teknolojinin yanlış veya kötüye kullanımına ilişkin davranış normları (Ribble, vd., 2004) ya da çevrimiçi alanlarda etkileşimde bulunulan medya ve teknolojiyle ilgili bir dizi beceri ve eğilim olarak ifade edilmektedir (James vd., 2021). Dijital vatandaşlık, dijital ortamları amacına uygun ve etkin bir şekilde kullanabilen, bu ortamlardaki haklarını bilen ve kullanan; sorumluluklarını gerçekleştiren bireylerdir (Kuş, 2021). Bu bağlamda dijital vatandaşlık, bireylerin dijital dünyaya etkili ve sorumlu bir şekilde katılmaları amacıyla gerekli bilgi, beceri ve davranışları edinmelerini kapsayan çok yönlü bir kavram olarak değerlendirilebilir.

Dijital vatandaş olmak, farklı topluluklar içinde (büyük uluslararası topluluklardan küçük iletişim gruplarına kadar) etkileşimde bulunabilmek ve dâhil olunan topluluğun kişisel ya da sosyo-kültürel açıdan sosyo-etkileşimsel kısıtlamalarını dikkate almayı gerektirmektedir. Bu, belirli değerlere dayanan hak ve sorumlulukların farkında olunması ile gerçekleşebilir (Ollivier ve Jeanneau, 2023). Nitekim bu hak ve sorumlulukların bilincinde olunmasıyla elde edilecek dijital vatandaşlık becerisi, bireylerin dijital okuryazarlık düzeyleriyle ilişkilendirilebilir. Çünkü alanyazında dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlığın birbiriyle ilişkili kavramlar olduğu çeşitli araştırmalarda ele alınmıştır (Al Husseiny, 2023; Avcı ve Durak, 2022; Engür vd., 2023; Gökoğlu ve Çağlar-Özhan, 2025; Kuş, 2021; Senos vd., 2024; Sevinç, vd., 2022; Tutar vd., 2024). Dijital okuryazarlık bireylerin dijital içeriklere erişmelerini, değerlendirmelerini ve içerik oluşturmaları için gerekli temel becerileri sağlarken (Gillern vd., 2022) dijital vatandaşlık bu becerilerin çevrimiçi ortamlarda etik ve sorumlu şekilde kullanımını içermektedir (Gu vd., 2023). Dolayısıyla teknoloji geliştikçe dijital okuryazarlık becerisine sahip olmak ve dijital dünyada sorumlu bireyler olarak gezinmek bir gereklilik olmaktadır. Bu nedenle dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık ilişkisi, bireylerin dijital araçlardan ve sosyal medyadan daha fazla etkilendikleri teknoloji toplumuna etkili ve etik standartlar çerçevesinde katılmalarını sağlamaktadır (Al Husseiny, 2023). Sonuç olarak öğretme-öğrenme süreçlerinde eğitim programlarının, dijital okuryazarlık ve dijital vatandaşlık eğitimini entegre etmeleriyle bireylerdeki dijital yetkinliği artırması ve daha adil bir toplum yapısını teşvik etmesi söz konusu olabilir (Yue, 2022). Bu açıdan dijital vatandaşlığın temel unsuru olarak dijital okuryazarlık konusunda bireyleri eğitmenin etkili ve güvenli internet kullanımını teşvik etmede gerekli olduğu söylenebilir.

Dijital vatandaşlık okul yönetimi sürecinde ise, dijital okuryazarlığın entegrasyonu, teknoloji kullanımında etik düşüncelerin okulda yaygınlaştırılması ve öğrenciler, öğretmenler ve okuldaki diğer personeller arasında sorumlu çevrimiçi davranışların teşvik edilmesini kapsayan çok yönlü bir kavramdır. Bu konudaki etkili uygulamalar şüphesiz, okuldaki tüm paydaşların işbirlikçi bir yaklaşımını gerektirmektedir. Tavares (2024) okulların yalnızca teknolojiyi entegre etmekle değil ayrıca dijital araçlar sayesinde eleştirel düşünme ve etik katılım geliştirmeye odaklanmaları gerektiğini de belirtmektedir. Bu bağlamda okul müdürleri ve müdür yardımcıları da dâhil olmak üzere eğitim liderleri, teknoloji kullanımı etiğini teşvik etme, teknoloji kullanımında güvenliği sağlama, bu konudaki kötüye kullanımı önleme ve teknolojiye yönelik sorumluluk duygusu aşılama yoluyla öğrencilerin dijital vatandaşlıklarını geliştirmede önemli bir role sahiptirler (Baydar, 2022). Çünkü öğrencilerin dijital araçların kullanımı esnasında karşılaşacakları olumsuz durumlarla ilgili kendilerini koruyabilmeleri, nitelikli bireyler olabilmeleri ve yaptıkları davranışların bilincinde olan dijital vatandaşlar olabilmeleri için dijital okuryazarlık bilincinde olmaları gerekmektedir. Bu süreçte dijital okuryazar öğrencilerin yetiştirilebilmesi için okul yöneticilerinin de önemli bir görevi bulunmaktadır (Sevinç vd., 2022). Bu nedenle dijital vatandaşlık konusunda okul yöneticilerinin kendilerini ve okuldakileri eğitme, koruma ve onlara saygı duyma gibi rollerini yerine getirmelerine yardımcı olabilmek adına yöneticilerin dijital vatandaşlığı benimsemelerini sağlamak ve dijital vatandaşlık becerilerinin artmasına destek olmak gerekmektedir (Kraiwin ve Chalapirom, 2020). Böylece okulda

dijital vatandaşlık açısından bir farkındalık oluşturulabilmesi ve etkili bir okul yönetimi anlayışının oluşması sağlanabilir.

Sosyal Medya Kullanımı ve Dijital Vatandaşlık Arasındaki İlişki

Sosyal medya platformlarının ortaya çıkışı bireylerin bilgiyi tüketme ve bilgiyle etkileşim kurma biçimlerinde büyük değişiklikler yaratmış; dijital okuryazarlık ve dijital vatandaşlık becerilerine olan ihtiyacı gözler önüne sermiştir. (Salleh vd., 2023). Çünkü iletişimin sağlanmasında önemli bir araç olan internetin kullanımında siber zorbalık, internete olan bağımlılık ve birçok eşitsizliğe sebep olan risk faktöründen dijital okuryazarlığa sahip olmamaları sebebiyle gençler önemli düzeyde etkilenmektedirler. Bu durum, dijital vatandaş olmaya yönelik gerekli hak ve yükümlülüklere sahip olunması ve dijital anlamda donanımlı olunması ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır (Kırık vd., 2019). Dolayısıyla sosyal medya kullanımı, bireylerin bilgiyle etkileşim kurma şeklini değiştirerek dijital okuryazarlık ve dijital vatandaşlık becerilerine yönelik bilinçli olma gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Pangrazio ve Sefton-Green'in (2021) belirttiği gibi dijital okuryazarlık, bireylerin sosyal medya ile etkileşim kurmaları için sosyal medya platformlarını sorumlu bir şekilde anlamalarını ve kullanmalarını sağlamakta; dijital vatandaşlık da sosyal medyadaki davranışları yöneten, bilinçli ve etik katılımı teşvik eden kolektif uygulamaları ve normları kapsamaktadır. Benzer bir bakış açısıyla dijital vatandaşlığın, teknoloji kullanımında aktif katılımla ve etik davranışla ilişkisi bulunmakta; sosyal medya da bu becerileri uygulamak için bir araç görevi görmektedir. Ayrıca dijital okuryazarlık yeterliği, gelişen dijital ortamlarda bireylerin dijital vatandaşlığı kullanma yeteneklerini de güçlendirmektedir (Şimşek ve Şimşek, 2013). Dolayısıyla sosyal medya dijital vatandaşlık becerisinin sergilenebileceği bir platform olarak değerlendirilebilir.

Dijital vatandaşlık, sorumlu ve etik çevrimiçi davranışı teşvik ettiği için sosyal medya kullanımında oldukça önemlidir. Özellikle gençlerin, çevrimiçi eylemlerinin farkında olmaları, yanlış bilgi, nefret söylemi ve zararlı içeriğin yayılmasını azaltmaya yardımcı olarak daha güvenli ve daha kapsayıcı bir dijital ortam yaratmaya yardımcıdır. Dolayısıyla dijital vatandaşlığın benimsenmesi, kullanıcıların dijital çağa olumlu katkıda bulunmalarını sağlayarak herkes için uyumlu bir çevrimiçi alan sağlanması söz konusudur (Pujianti, vd., 2024). Bilişim ve iletişim teknolojilerinin giderek gelişmesi ve bu teknolojilerin kullanıldığı araçların artmasıyla çeşitli bilgilere dünyanın hemen her yerinden ve farklı coğrafyasından ulaşılabilmesi durumu dijital vatandaşlık kavramını ortaya çıkarmıştır (Çubukcu ve Bayzan, 2013). Bu nedenle sosyal medyanın kullanımına yönelik farkındalık, bilinç ve deneyim gibi çeşitli faktörlerin dijital vatandaşlık kavramıyla da ilişkili olduğu düşünülmelidir. Özellikle sosyal medya konusunda en çabuk etkilenebilecek gençlerin eğitilmesinden sorumlu öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin de bu kapsamdaki yeterlikleri gençlerin doğru yönlendirilmelerini sağlayabilecektir. Nitekim Ateş'in (2022) araştırmasında da belirtildiği üzere okul yöneticilerinin okulla ilgili etkinlikleri sosyal medya üzerinden yürütmeleri öğrencilere ulaşmayı kolaylaştıracağından okul yöneticilerinin bu konuda iyi bir sosyal medya kullanıcısı olması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık becerilerine sahip olmaları, okuldaki öğrenci ve öğretmenlerin teknoloji çağına uyum sağlamasına katkı sunacağından, okul yöneticilerinin bu konuda donanımlı olmaları gerekmektedir (Heydarli, 2023). Buradan hareketle mevcut araştırmada eğitim kurumlarını yönetilmesinden sorumlu okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ne düzeydedir?
- Okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri nasıldır?
- Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri "Cinsiyet, Yaş, Mesleki Kıdem, Sosyal Medyayı Günlük Kullanım Süresi, Teknoloji Kullanımı Üzerine Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu ve Kendini Sosyal Medya Bağımlısı Olarak Değerlendirme" bağımsız değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri "Cinsiyet, Yaş, Mesleki Kıdem, Sosyal Medyayı Günlük Kullanım Süresi, Teknoloji Kullanımı Üzerine Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu ve Kendini Sosyal

Medya Bağımlısı Olarak Değerlendirme" bağımsız değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

- Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerine ait alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel bir araştırma olup ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımlarıdır (Karasar, 2009). Bu bağlamda araştırmada okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmaya Bursa ilinde görev yapan 325 okul yöneticisi katılmıştır. Araştırmanın örneklemi belirlenirken basit seçkisiz örnekleme yöntemi tercih edilmiş; her bir örneklemin eşit seçilme olasılığı olduğu düşünülmüştür. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin demografik dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Örneklem grubunda yer alan okul yöneticilerinin demografik dağılımları

Değişken	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	89	27.4
	Erkek	236	72.6
Yaş	25-34 yaş	40	12.3
	35-44 yaş	128	39.4
	45-54 yaş	122	37.5
	55 yaş ve üzeri	35	10.8
Meslekî Kıdem	1-10 yıl	42	12.9
	11-20 yıl	123	37.8
	21-30 yıl	120	36.9
	31 yıl ve üzeri	40	12.3
Sosyal Medyayı Günlük Kullanım Süresi	1 saat	126	38.8
	2 saat	106	32.6
	3 saat	57	17.5
	4 saat ve üzeri	36	11.1
Teknoloji Kullanımı Üzerine Hizmet İçi Eğitim Alma	Evet	196	60.3
	Hayır	129	39.7
Kendini Sosyal Medya Bağımlısı Olarak Değerlendirme	Evet	34	10.5
	Hayır	237	72.9
	Kararsızım	54	16.6

Tabloya göre okul yöneticilerinin 89'u (%27.4) kadın ve 236'sı (%72.6) erkektir. Katılımcıların 40'ı (%12.3) 25-34, 128'i (%39.4) 35-44 ve 122'si (%37.5) 45-54 yaş aralığındadır. Bu okul yöneticilerinin 42'si (%12.9) 1-10, 123'ü (%37.8) 11-20, 120'si (%36.9) 21-30 ve 40'ı (%12.3) 31 yıl ve üzerinde meslekî kıdeme sahiptir. Okul yöneticilerinin 126'sı (%38.8) günde 1, 106'sı (%32.6) 2, 57'si (%17.5) ve 36'sı (%11.1) 4 saat ve üzerinde sosyal medyayı kullandıklarını belirtmişlerdir. 196 (%60.3) okul yöneticisi teknoloji kullanımı üzerine hizmet içi eğitim almış iken 129 (%39.7) okul yöneticisi ise bu alanda hizmet içi eğitim almamıştır. Ayrıca 34 (%10.5) okul yöneticisi kendini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirirken, 237'si (%72.9) kendini sosyal medya bağımlısı olarak görmemekte; 54'ü (%16.6) ise bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 2. 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Bursa'daki okul yöneticisi sayıları

Görev	f
Okul müdürü	889
Müdür başyardımcısı	86
Müdür yardımcısı	1879
Toplam	2854

Yukarıdaki Tablo 2'de 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Bursa'daki okul yöneticisi sayıları verilmiştir. 889 okul müdürü, 86 müdür başyardımcısı ve 1879 müdür yardımcısı olmak üzere toplamda 2854 okul yöneticisinin Bursa'da görev yaptığı tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemi belirlenirken bu okul yöneticileri arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemi seçilen 325 okul yöneticisi araştırmaya gönüllü bir şekilde katılmıştır. Araştırmalarda örneklem büyüklüğünün saptanması sürecinde örneklem grubunun homojenlik özelliği gösterip göstermediğine bakılmaktadır. Kabul edilen hata payları içerisinde ise +%5 ve -%5 hata payları için örneklem büyüklüğünün homojen özellik göstermesi ve evrendeki kişi sayısının 5000'e kadar olması durumunda yeterli örneklem sayısı 234 kişi olarak belirtilmektedir (Can, 2018). Dolayısıyla mevcut araştırmada katılımcıların tümünün okul yöneticisi olması ve araştırmanın amacı doğrultusunda homojen özellik göstermesi sebebiyle 2854 okul yöneticisinin bulunduğu bir evrende ulaşılan 325 okul yöneticisi araştırmanın örneklemi için yeterli olarak görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterliklerine ilişkin veriler Deniz ve Tutgun-Ünal (2019) tarafından geliştirilmiş "Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği" ile Dijital vatandaşlıkları ile ilgili veriler ise Tutar, Erdem ve Şahin (2024) tarafından geliştirilmiş "Dijital Vatandaşlık Ölçeği" ile elde edilmiştir. Ölçeklerin geçerlik çalışmaları ölçekleri geliştiren araştırmacılar tarafından gerçekleştirildiği için tekrar bu süreçte geçerlik incelenmemiştir. Güvenirlik sürecinde her iki ölçeğe ilişkin veriler en bilinen güvenirlik testi olan Cronbach Alpha ile değerlendirilmiş; ölçekler ve alt boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırma verileri kapsamında ölçeklerden elde edilen Cronbach Alpha (α) değerleri

Ölçek	Ölçek Faktörleri	Cronbach Alpha	Madde Sayısı	N
Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği	Süreklilik	.837	4	
	Yetkinlik	.849	4	
	TOPLAM	.879	8	
Dijital Vatandaşlık Ölçeği	Dijital Yetkinlik	.868	15	325
	Dijital Güven	.727	5	
	Dijital Kaygı	.784	3	
	TOPLAM	.767	23	

Tablo 3'te yer alan değerlere göre hem ölçeklerin tamamına hem de alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha (α) değerlerinin $0{,}60 \leq \alpha < 0{,}80$ ve $0{,}80 \leq \alpha < 1{,}00$ aralığında olduğu görülmektedir. Nitekim güvenirlik katsayısı 1'e yaklaştıkça güvenirlik artmaktadır (Can, 2018). Dolayısıyla mevcut araştırmadan elde edilen değerler, araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin güvenilir değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ilk olarak ölçeklerden elde edilen verilerin normallik dağılımları çarpıklık ve basıklık katsayı değerleri hesaplanarak incelenmiştir. Devamında ölçeklerden elde edilen puanlara yönelik betimsel istatistiklerden Frekans, Yüzde ve Aritmetik ortalama değerleri hesaplanmış; gruplar arası ikili karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklemler t Testi grup sayısının iki üzerinde olduğu durumlarda F testi ve One Way ANOVA uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılaşmaların tespiti için ise LSD Testi kullanılmıştır. Sosyal medya kullanım yeterliği ile dijital vatandaşlık düzeyi arasındaki ilişkiyle ölçeklere ait alt boyutların birbirleri arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Korelasyon değerlerinin hesaplanması sürecinde

değişkenler arasındaki ilişki elde edilen "r" değeri ile belirtilmekte; bu değerin -1 ya da +1 olması mükemmel bir ilişkinin olduğunu bu değerlere yakın olması ise ilişkinin yükseklik derecesini göstermektedir (Can, 2018).

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi sonrasında elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla tablolar hâlinde verilmiştir. İlk olarak Tablo 4'te okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerine ilişkin betimsel istatistik değerleri verilmiştir.

Tablo 4. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler

Ölçek	N	$\bar{X}$	Med	Mod	ss	Çarpıklık	Standart Hata	Basıklık	Standart Hata
Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği	325	2.56	2.50	2.00	.83	.549	.135	.070	.270
Dijital Vatandaşlık Ölçeği	325	3.71	3.70	3.48	.37	.132	.135	.768	.270

Tablo 4'e göre 325 okul yöneticisinin Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği ve Dijital Vatandaşlık Ölçeği'nden aldıkları puanlardan elde edilen aritmetik ortalama, mod ve medyan değerlerinin birbirine yakın değerler aldıkları görülmektedir. Bu değerlerin birbirlerinden uzaklaşmamaları benzer şekilde verilerin de normalden uzaklaşmamaları şeklinde ifade edilebilir (Büyüköztürk, 2010). Ayrıca çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerinin ise yine -1 ve +1 aralığında olduğu görülmektedir. Bu değerler aralığında olan çarpıklık ve basıklık değerleri araştırmanın verilerinin normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk vd., 2009).

Yine Tablo 4'e göre okul yöneticilerinin Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği'nden aldıkları puanların ortalamasının $\bar{X}$=2.56 olduğu görülmektedir. Bu bulgu okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterliklerinin düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir. Okul yöneticilerinin Dijital Vatandaşlık Ölçeği'nden aldıkları puanların ortalamasının ise $\bar{X}$=3.71 olduğu görülmektedir. Bu değer okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Aşağıdaki Tablo 5'te okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 5. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken Grupları	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Kadın	89	2.68	.86	323	1.591	.112
	Erkek	236	2.52	.81			
Dijital Vatandaşlık Düzeyi	Kadın	89	3.68	.38		-1.068	.286
	Erkek	236	3.72	.36			

Tablo 5'te yer alan verilere göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t(323)=1.591$, $p>.05$]. Benzer şekilde okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri de cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir

[t(323)=-1.068, p>.05]. Bu bulgu cinsiyet değişkeninin okul yöneticilerinde sosyal medya kullanım yeterliği ve dijital vatandaşlık düzeylerinde herhangi bir farklılaşma oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Aşağıdaki Tablo 6'da okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi eğitim alma değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 6. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi alma durumu değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken Grupları	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Evet	196	2.50	.78	323	-1.632	.104
	Hayır	196	2.66	.90			
Dijital Vatandaşlık Düzeyi	Evet	196	3.75	.35		2.536	.012*
	Hayır	196	3.65	.38			

*p<.05

Tablo 6'da yer alan verilere göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi alma değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [t(323)=-1.632, p>.05]. Fakat okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi alma değişkenine göre anlamlı bir fark göstermektedir [t(323)=2.536, p<.05]. Bu bulgu teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi alma durumunun okul yöneticilerinde sosyal medya kullanım yeterliğinde bir farklılık oluşturmazken; dijital vatandaşlık düzeylerinde olumlu bir katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Aşağıdaki Tablo 7'de okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirme değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 7. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirme durumu açısından One-Way Anova testi bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Kendisini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirme durumu	Gruplar arası	68.810	2	34.405	72.265	.000*	A>B, A>C, C>B
		Gruplar içi	153.303	322	.476			
		Toplam	222.113	324				
Dijital Vatandaşlık Düzeyi		Gruplar arası	.188	2	.094	.696	.499	---
		Gruplar içi	43.353	322	.135			
		Toplam	43.541	324				

A=Evet, B=Hayır, C=Kararsızım, *p<.05

Tablo 7'ye göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirme durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır [F(2, 322)=72.265, p<.05]. Post-hoc testlerinden LSD testi analizine göre okul yöneticilerinden kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirenlerin kendilerini sosyal medya bağımlısı görmeyenlere ve bu konuda kararsız olanlara göre; sosyal medya bağımlısı olduklarına dair kararsızlık yaşayanların kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak düşünmeyenlere göre sosyal medya kullanımı açısından daha yeterli değerlendirdiklerine ulaşılmıştır. Ancak dijital vatandaşlık açısından bu değişken okul yöneticilerinde herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmamıştır [F(2, 322)=.696, p>.05].

Aşağıdaki Tablo 8'de okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin yaş değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 8. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yaş değişkeni açısından One-Way Anova testi bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Yaş	Gruplar arası	6.676	3	2.225	3.316	.020*	A>B, A>C, A>D
		Gruplar içi	215.437	321	.671			
		Toplam	222.113	324				
Dijital Vatandaşlık Düzeyi		Gruplar arası	1.044	3	.348	2.629	.050*	A>C
		Gruplar içi	42.497	321	.132			
		Toplam	43.541	324				

A=25-34 yaş, B=35-44 yaş, C=45-54 yaş, D=55 ve üzeri yaş, *p≤.05

Tablo 8'ye göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır [F(3, 321)=3.316, p<.05]. Post-hoc testlerinden LSD testi analizine göre okul yöneticilerinden 25-34 yaş aralığındakilerin 35-44, 45-54 ve 55 ve üzeri yaş aralığındakilere göre sosyal medya kullanım yeterliklerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yine okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin de yaş aralığına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır [F(3, 321)=2.629, p<.05]. Bu farklılığın 25-34 yaş aralığındakilerin 45-54 yaş aralığındakilerden daha fazla olmasından dolayı meydana geldiği belirlenmiştir.

Aşağıdaki Tablo 9'da okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin mesleki kıdem değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 9. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin mesleki kıdem değişkeni açısından One-Way Anova testi bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Meslekî Kıdem	Gruplar arası	6.732	3	2.244	3.345	.019*	A>B, A>C, A>D
		Gruplar içi	215.381	321	.671			
		Toplam	222.113	324				
Dijital Vatandaşlık Düzeyi		Gruplar arası	1.087	3	.362	2.740	.043*	A>C
		Gruplar içi	42.454	321	.132			
		Toplam	43.541	324				

A=1-10 yıl, B=11-20 yıl, C=21-30 yıl, D=31 yıl ve üzeri, *p<.05

Tablo 9'a göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, meslekî kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır [F(3, 321)=3.345, p<.05]. Post-hoc testlerinden LSD testi analizine göre okul yöneticilerinden 1-10 yıl aralığında meslekî kıdeme sahip olanların 11-20, 21-30 ve 31 yıl ve üzeri meslekî kıdeme sahip olanlara göre sosyal medya kullanım yeterliklerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yine okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin de yaş aralığına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır [F(3, 321)=2.740, p<.05]. Bu farklılığın 1-10 yıl aralığında meslekî kıdemi olanların 21-30 yıl aralığında meslekî kıdeme sahip olanlara göre daha fazla olmasından meydana geldiği belirlenmiştir.

Aşağıdaki Tablo 10'da okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin yöneticilerin sosyal medyayı günlük kullanım süresi değişkeni açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 10. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeylerinin sosyal medyayı günlük kullanım süresi değişkeni açısından One-Way Anova testi bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Sosyal medyayı günlük kullanım süresi	Gruplar arası	39.973	3	13.324	23.483	.000*	B>A, C>A, C>B, D>A, D>B
		Gruplar içi	182.139	321	.567			
		Toplam	222.113	324				
Dijital Vatandaşlık Düzeyi		Gruplar arası	.872	3	.291	2.186	.090	
		Gruplar içi	42.669	321	.133			
		Toplam	43.541	324				

A=1 saat, B=2 saat, C= 3 saat, D=4 saat ve üzeri, *p<.05

Tablo 10'a göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, sosyal medyayı günlük kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır [F(3, 321)=23.483, p<.05]. Post-hoc testlerinden LSD testi analizine göre okul yöneticilerinden sosyal medyayı günlük 2 saat kullananların 1 saat kullananlara göre, günlük 3 saat kullananların hem 1 hem 2 saat kullananlara göre ve günlük 4 saat ve üzeri kullananların hem 1 saat hem de 2 saat kullananlara göre sosyal medya kullanım yeterliklerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ancak okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin sosyal medyayı günlük kullanım süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır [F(3, 321)=2.186, p>.05].

Aşağıdaki Tablo 11'de okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgular verilmiştir.

Tablo 11. Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlikleri ve dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgular

		Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Dijital Vatandaşlık Düzeyi	
Sosyal Medya Kullanımı Yeterlik Düzeyi	Pearson Correlation	1	.126*	
Dijital Vatandaşlık Düzeyi	p		.023	
	N	325	325	
		Dijital Yetkinlik	Dijital Güven	Dijital Kaygı
Süreklilik	Pearson Correlation	.015	-.001	.160**
Yetkinlik	p	.205**	-.062	.000
	N	325	325	325

** p<.01, * p<.05

Yukarıdaki Tablo 11'e göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir [r=.126*, p<.05]. Ayrıca sosyal medya kullanım yeterliğinin alt boyutları olan süreklilik boyutu ile dijital vatandaşlığın dijital kaygı alt boyutu arasında da düşük düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki ortaya çıkmıştır [r=.160**, p<.01]. Sosyal medya kullanımı yeterliğinin yetkinlik boyutu ile de dijital yetkinlik arasında anlamlı bir ilişki tespit edilse de yine bu ilişkinin düşük düzeyde ve pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir [r=.205**, p<.01]. Dolayısıyla bu araştırmada okul yöneticileri arasında sosyal medya kullanım yeterliği ve dijital vatandaşlık arasındaki ilişkinin çok güçlü olmadığı saptanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterliklerinin düşük, dijital vatandaşlık düzeylerinin ise yüksek olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin eğlence ve sosyalleşme amaçlarının haricinde sosyal sermayelerini geliştirmek, paydaşlarla iletişim kurmak, okul faaliyetlerini görünür kılmak ve mesleki gelişim ağlarına katılmak için sosyal medyayı kullandıkları bilinmektedir (Kartashova vd., 2024; Urhan vd., 2024). Ateş'in (2022) çalışmasında okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım seviyelerinin genellikle orta düzeyde olduğu ancak sosyal medya kullanım yeterliğinin düşük olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla sosyal medya kullanma ve sosyal medya kullanım yeterliğine sahip olmanın birbirinden farklı olduğu söylenebilir. Kapsamlı bir sosyal medya okuryazarlığı eğitiminin olmaması sosyal medya kullanım yeterliğini olumsuz

etkilemektedir (Valle vd., 2024). Dijital vatandaşlık ile ilgili olarak Akçıl vd.'nin (2016) araştırmalarında okul yöneticilerinin yüksek düzeyde dijital vatandaşlık rollerine sahip oldukları sonuca ulaşılmıştır. Öztürk'ün (2021) araştırmasında da okul müdürlerinin teknolojik öz yeterlik düzeylerinin en yüksek dijital vatandaşlık boyutunda görüldüğü tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinden kurumsal zorunluluklar, mesleki gelişim fırsatları, öğrenciler, öğretmenler ve diğer personeller için dijital ortamlardaki paylaşımları sebebiyle yüksek düzeyde dijital vatandaşlık davranışları sergilemeleri beklenmektedir. Dijital teknolojilerin eğitim ortamlarına entegrasyonu hem eğitim politikaları hem de gelişen dijital ortamlar tarafından yönlendirilen bir öncelik hâline gelmiştir. Bu durum okul yöneticilerinin sadece dijital araçları anlamalarını değil aynı zamanda kurumlarını etkin bir şekilde yönetebilmek adına dijital vatandaşlık ilkelerini somutlaştırmalarını da zorunlu kılmıştır. Okul yöneticileri, teknoloji açısından zengin öğrenme ortamları oluşturmak ve öğretmen ve öğrencileri dijital katılıma desteklemek suretiyle dijital ortamlarda güvenli ve etik ilkeler çerçevesinde hareket etmek; bunun için de çevresindekilere liderlik etmek durumundadırlar. Bu bağlamda sahip oldukları dijital vatandaşlık becerisinin kendilerine yardımcı olacağı söylenebilir.

Araştırmadan elde eden başka bir sonuca göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterliği ve dijital vatandaşlık düzeylerine ilişkin ortalama puanları, yöneticilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Ateş'in (2022) araştırmasında da okul yöneticilerinin sosyal medya ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır. Dolayısıyla sosyal medya kullanım yeterliliği açısından sosyal medya içeriğini değerlendirme ve analiz etme yeterliğinde cinsiyetler açısından anlamlı farkın olmaması her iki cinsiyetin de bu alanlarda benzer düzeyde yeterliliğe sahip olduğunu gösterebilir (Ching vd., 2022; Liu, 2017). Ancak sosyal medya kullanım yeterliği bazı araştırmalarda cinsiyete göre farklılaşabilmektedir. Nitekim Hekimoğlu'nun (2023) çalışmasında erkeklerin sosyal medya kullanım yeterliği kadınlara göre yüksek olarak tespit edilmiştir. Yine Sarı'nın (2019) araştırmasında da okul yöneticilerinin sosyal ağları kullanım amaçlarının cinsiyete göre farklılaşabildiğine rastlanmıştır. İzci vd.'nin (2024) araştırmasında da okul yöneticilerinin sosyal medya ve teknoloji kullanma puanlarının cinsiyete göre farklılaşabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla sosyal medyanın kullanımı amaçlara, sosyal ağlara ya da mesleklere göre farklılıklar da gösterebilmektedir. Mevcut araştırmada, dijital vatandaşlığın da cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmaması sonucu Er-Türküresin'in (2022) çalışmasının sonucuyla benzerlik göstermektedir. Fakat bu sonuçların aksine Lee ve Park (2023) ile Valdés-Cuervo vd.'nin (2024) araştırmalarında dijital vatandaşlığın cinsiyete göre farklılaştığı, bu farklılığın kadınların lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Yine cinsiyetler açısından dijital vatandaşlık düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği Kocadağ'ın (2012) araştırmasında ise bu farklılık erkeklerin lehine olmuştur. Dolayısıyla mevcut araştırmadan elde edilen sonuçtan yola çıkılarak okul yöneticilerinin cinsiyetlerine göre dijital vatandaşlıklarının anlamlı şekilde farklılaşmaması bu yeterliğin, farklı örneklem gruplarında değişebileceğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuca göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanım yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı şekilde farklılık göstermezken dijital vatandaşlık düzeylerinin hizmet içi eğitim alma durumuna göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Sosyal medya kullanımı üzerine hizmet içi eğitim almanın sosyal medyayı etkili bir şekilde kullanabilme açısından gerekli olan dijital yeterlilik, iletişim ve işbirliği becerilerini geliştirebileceği düşünülmektedir. Nitekim Ateş'in (2022) araştırmasında da sosyal medyanın etkin kullanımına ilişkin hizmet içi eğitimler hazırlanması önerilmektedir. Okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin hizmet içi eğitim alma durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucu ise Tangül vd.'nin (2024) araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir. Söz konusu araştırmada 14 haftalık bir multimedya eğitim programından sonra katılımcıların dijital vatandaşlık anlayışlarında önemli artışlar gözlenmiştir. Benzer şekilde Aydın ve Öztürk'ün (2023) araştırmaları katılımcıların dijital vatandaşlık düzeylerinin, alınan eğitimlerle artabileceğini göstermiştir. Lu ve Gu'nun (2024) araştırmaları da dijital vatandaşlık eğitiminin katılımcılar arasında olumsuz çevrimiçi davranışları azaltmada küçük ve orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu ispatlamıştır. Bireylerin dijital dünyada etik ilkelere duyarlı ve sorumluluk sahibi olması dijital vatandaşlık becerilerinin gelişimi açısından önemlidir. Dijital vatandaşlık eğitimi, bireylerde farkındalığı artırmakla birlikte etik davranış sergilemelerinde olumlu ve destekleyici bir faktör olarak görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuca göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirme durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Okul yöneticilerinde kendilerini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirenlerin, sosyal

medya bağımlısı olarak değerlendirmeyenlere veya bu konuda kararsız olanlara göre sosyal medya kullanımı açısından kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Idubor vd. (2016) araştırmalarında sosyal medya kullanımı ile benlik algısı arasında olumlu bir ilişkiden bahsederken sosyal medya bağımlılarının kendilerini sosyal medya kullanımında daha yetkin olarak algıladıklarını ifade etmektedir. Sosyal medya bağımlısı bireyin sosyal medya platformlarına hâkimiyeti, trendlere aşinalığı ve güven duygusu sosyal medya kullanımı konusunda kendilerini yeterli olarak değerlendirmelerine neden olabilir. Guedes vd. (2016) sosyal medya kullanıcılarının çevrimiçi etkileşimleri aracılığıyla yanlış bir memnuniyet ve özgüven duygusu geliştirebildiklerini, bunun da abartılmış bir algıya neden olduğunu vurgulamışlardır. Bu bağlamda kendisini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendiren bireyin sosyal medya kullanım yeterliğinin yüksek olması beklenirken aynı zamanda bunun yanlış bir algı olarak da değerlendirme olasılığı göz ardı edilmemelidir. Mevcut araştırmada okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık algılarının kendisini sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirme durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre dijital vatandaşlığın, sosyal medya bağımlılığı ile bir ilişkisinin olmadığı söylenebilir.

Araştırmadaki diğer bir sonuca göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. 25-34 yaş arasında ve görece daha genç olarak nitelendirilenlerin okul yöneticilerinin diğer yaş gruplarına göre sosyal medya kullanım yeterliklerinin fazla olduğu görülmüştür. Benzer şekilde 25-34 yaş arasında olan okul müdürlerinin de dijital vatandaşlık düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Teknolojiye yakınlığı ve aşinalığına göre kuşakların (X, Y, Z vb.) teknoloji kullanımı ve hâkimiyeti değişmektedir. Bu açıdan Z kuşağının (2000-2008), X (1965-1979) ve Y kuşağına (1980-1999) kıyasla teknolojiyi daha etkili kullandığı, interneti geleneksel medyaya tercih ettiği ve sosyal ağlarda daha çok vakit geçirdiği bilinmektedir (Jiao vd., 2023; Köse, 2020). Bu durumun kuşaklar açısından teknolojinin ne derece önemli hâle geldiğiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında Politte-Corn vd. (2023) çalışmasında sosyal medya kullanımının yaşla birlikte arttığını, 20 yaş civarında zirveye ulaştığını ve genç yetişkinliğe kadar sabit kaldığına vurgu yapmaktadır. Bu bakış açısı, ergenlerin yetişkinliğe geçerken sosyal medya kullanım yeterliklerinin ve sosyal medya etkileşimlerinin arttığını göstermektedir. Diğer taraftan Gökgöz-Kırgız (2024) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin yaşa göre farklılaşmadığını; Kocadağ (2012) ise öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasında 23 ve üzeri yaştaki bireylerin dijital vatandaşlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu bağlamda teknolojiye erken yaşta hâkim olmak ve etkili kullanmak sosyal ağların kullanım yeterliği yanında dijital vatandaşlık düzeylerini de etkileyebilmektedir.

Araştırmada ortaya çıkan bir başka sonuca göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama puanları, meslekî kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmış; mesleki kıdemi 1-10 yıl arasında olan okul yöneticilerinin diğer gruplara göre sosyal medya kullanım yeterliklerinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Yine aynı şekilde 1-10 yıl mesleki kıdeme sahip okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri diğer gruplara göre daha yüksek çıkmıştır. Dijital teknoloji ve sosyal medya platformlarıyla kapsamlı etkileşimleri nedeniyle genç bireylerde sosyal medya kullanım yeterliği genellikle daha yüksektir (Tilleul, 2022; Villanti vd., 2017). Bu açıdan mesleki kıdemi düşük olan okul yöneticilerinin mesleki kıdemi yüksek olan okul yöneticilerine göre sosyal medya kullanım yeterliğinin daha yüksek çıkması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Sevinç vd.'nin (2022) araştırmasında ise sınıf öğretmenlerinin dijital vatandaşlık düzeylerinde kıdem yılının anlamlı bir farklılık ortaya koymadığı belirtilmiştir. Öğretmenlerin veya okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri, dijital teknolojilere adaptasyona veya mesleki ortamlarda alınan desteğe bağlı olarak değişebilmektedir. Mesleki kıdemin yöneticilerin dijital vatandaşlık düzeylerine katkıda bulunabilmesine rağmen tek belirleyici faktör olmadığı düşünülmektedir.

Araştırmadaki diğer bir sonuca göre okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterlik düzeylerinin sosyal medyayı kullanım süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşırken; dijital vatandaşlık düzeylerinin sosyal medyayı günlük kullanma süresine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. Nitekim sosyal medyanın uzun süre kullanımının, kullanıcıların teknik becerilerini ve platformların özelliklerine yönelik bilgiyi geliştirebileceği (Park vd., 2013) söylenebilir. Sosyal medyanın uzun süre kullanımı teknik becerileri geliştirirken aynı zamanda uyku, öğrenme sorunları, depresyon, anksiyete, stres vb. gibi olumsuz sonuçlara da neden olmaktadır (Weinstein, 2023; West vd., 2023). Bu bağlamda sosyal medya kullanım süresi okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterliğini ve becerisini geliştirse bile olumsuz etkilere karşı önlem alınması gerektiği

ortaya çıkmaktadır. Avcı ve Durak'a (2022) göre sosyal medya kullanımı, kullanıcıların dijital okuryazarlık becerilerini geliştirebilecek çeşitli dijital içeriklerle etkileşim kurmayı teşvik etmektedir. İçerikleri eleştirel biçimde değerlendirme, dijital araçları anlama ve çevrimiçi ortamlarda etkili şekilde gezinme yeteneğini içermektedir. Kullanıcıların sosyal medyada karşılaştıkları bilgiyle eleştirel ve sorumlu biçimde etkileşime girmesi dijital vatandaşlığı desteklemektedir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin sosyal medyayı kullanma ile dijital vatandaşlık becerisi arasında anlamlı bir ilişki bulunabilirken (Gagrčin vd., 2022) sosyal medya kullanma süresiyle dijital vatandaşlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmayabilir.

Araştırmadan elde edilen son sonuca göre okul yöneticileri arasında sosyal medya kullanım yeterliği ve dijital vatandaşlık arasında anlamlı fakat çok düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Sosyal medya platformları, kullanıcılara dijital vatandaşlığın temel bileşenleri olan katılım, fikirleri ifade etme ve bilgi edinme olanağı sağlamaktadır. Sosyal medyanın kullanımı sivil katılımı ve sosyal sermayeyi teşvik ederek dijital vatandaşlığı artırmada etkili olsa da bu ilişkinin kapsamı çeşitli faktörlere göre değişkenlik gösterebilir. Xu vd.'nin (2019) üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarında sosyal medya yeterliği ile dijital vatandaşlık arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir. Sosyal medya yeterliğinin sosyal etki dışındaki tüm boyutları dijital vatandaşlığın öncülleri olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonucuna göre okul yöneticilerinin sosyal medyayı daha çok eğlence ve boş zamanlarını değerlendirme amacıyla, örgütsel açıdan ise görünürlük ve imaj sağlama amacıyla kullandıkları düşünülmektedir. Dijital vatandaşlık ise sosyal medyada karşılaştıkları bilgi kaynaklarına yönelik sorgulama, değerlendirme, eleştirel bakabilme, etik değerlere yönelik hassasiyet gibi üst düzey beceriler gerektirmektedir. Bu açıdan okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı yeterliğinin dijital vatandaşlık düzeylerinin gelişimine yönelik öngörüldüğü kadar etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda konuyla ilgili yapılacak yeni araştırmaların sosyal medya kullanım yeterliği ile dijital vatandaşlık arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik karma yöntem araştırmalarla yürütülmesi önerilmekte; böylece farklı ilişkilerin de ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Ayrıca okul yöneticilerine yönelik sosyal medya kullanım yeterliğini geliştirecek ve dijital vatandaşlık becerilerinde farkındalık artıracak çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu makalenin araştırma, yazarlık ve/veya yayın süreci ile ilgili yazarlar arasında herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Mali Destek

Yazarlar bu makalenin araştırılması, yazılması ve/veya yayınlanması için herhangi bir mali destek almamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Çalışmada etik dışı bir husus bulunmadığını, araştırma ve yayın etiğine özenle uyulduğunu beyan ederiz.

Yazar Katkı Oranı

Çalışma, araştırmacılar arasında eşit bir işbirliği ile yürütülmüş ve raporlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 19/02/2025 tarih ve 2025-04 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Kaynakça

Ahn, J., Bivona, L. K., & DiScala, J. (2011). Social media access in K-12 schools: Intractable policy controversies in an evolving world. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*, *48*(1), 1–10. doi: 10.1002/meet.2011.14504801044

Akçıl, U., Altınay, Z., & Altınay, F. (2016). Assessing the effects of managers in the digital age on the management process of digital citizenship roles. *The Anthropologist*, *23*(1-2), 209-217.

Akçıl, U., & Baştaş, M. (2021). Examination of university students' attitudes towards e-learning during the COVID-19 pandemic process and the relationship of digital citizenship. *Contemporary Educational Technology, 13*(1), 1–13. https://doi.org/10.30935/CEDTECH/9341

Al Husseiny, F. A., Saab, J. M., Abdallah, M. H., & Wehbe, N. H. (2023). Digital citizenship and digital literacy: An evolving trend. In J. DeHart (Ed.), Innovations in digital instruction through virtual environments (pp. 205-220). IGI Global Scientific Publishing. https://doi.org/10.4018/978-1-6684-7015-2.ch012

Althibyani, H. A., & Al-Zahrani, A. M. (2023). Investigating the effect of students' knowledge, beliefs, and digital citizenship skills on the prevention of cybercrime. *Sustainability*, 15, 1-18. https://doi.org/10.3390/su151511512

Arğın, E. (2023). *Sosyal medya kullanım amaçları ve oyun bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İKSAD Yayınevi.

Ateş, A. (2022). *Okul yöneticilerinin sosyal medya kullanımı ile okul imajı arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Aydın, A. (2015). Dijital vatandaşlık. *Türk Kütüphaneciliği*, *29*(1), 142-146.

Aydın, A., & Öztürk, E. (2023). Dijital vatandaşlık eğitiminin insani değerlerin gelişimine etkisi. *Erciyes Journal of Education, 7*(1), 1-21. https://doi.org/10.32433/eje.1234074

Avcı, Ü., & Durak, H. Y. (2022). Examination of digital citizenship, online information searching strategy and information literacy depending on changing state of experience in using digital technologies during COVID-19 pandemic. *Journal of Information Science*, *50*(5), 1098-1111. https://doi.org/10.1177/01655515221114455

Baruah, T. D. (2012). Effectiveness of social media as a tool of communication and its potential for technology enabled connections: A micro-level study. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2(5), 1-10.

Baydar, F. (2022). The role of educational leaders in the development of students' technology use and digital citizenship. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, *10*(1), 32–46. https://doi.org/10.52380/mojet.2022.10.1.367

Brandtzæg, P. B., & Heim, J. (2009). Why people use social networking sites. In *Online Communities and Social Computing: Third International Conference, OCSC 2009, Held as Part of HCI International 2009, San Diego, CA, USA, July 19-24, 2009. Proceedings 3* (pp. 143-152). Springer Berlin Heidelberg.

Broersma, M., & Graham, T. R. (2012). Social media as beat: Tweets as a news source during the 2010 British and Dutch elections. *Journalism Practice, 6*(3), 403–419. https://doi.org/10.1080/17512786.2012.663626

Büyükçorak, M., & Dinç, M. (2020). Sosyal medyanın aşırı kullanımının psikolojik etkileri ve Türk gençlerinin sosyal medyayı kullanım özellikleri. *Psikoloji Araştırmaları*, *1*(1), 30-33.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (11. baskı). Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk-Bökeoğlu, Ö., & Köklü, N. (2009). *Sosyal bilimler için istatistik* (4. baskı), Pegem Akademi.

Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (6. baskı), Pegem Akademi.

Choi, M. (2016). A concept analysis of digital citizenship for democratic citizenship education in the internet age. *Theory & Research in Social Education, 44*(4), 565-607. https://doi.org/10.1080/00933104.2016.1210549

Cleofas, J. V., & Labayo, C. C. (2024). Youth netizens as global citizens: Digital citizenship and global competence among undergraduate students. *Frontiers in Communication*, 9, 1-9. https://doi.org/10.3389/fcomm.2024.1398001

Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen dünyanın yeni yüzü: Sosyal medya. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 254-277.

Çubukcu, A. ve Bayzan, Ş. (2013). Türkiye'de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri, *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 148-174.

Ching. Y. L.. Ker, Y. L., & Jumaat, N. F. (2022). A new lens to media competence of gender divide in digitalized era. *Journal of ICT in Education, 9*(2), 34-45. https://doi.org/10.37134/jictie.vo19.2.3.2022

Cho, V., & Jimerson, J. B. (2017). Managing digital identity on Twitter: The case of school administrators. *Educational Management Administration & Leadership*, *45*(5), 884–900. https://doi.org/10.1177/1741143216659295

Chugh, R., & Ruhi, U. (2018). Social media in higher education: A literature review of Facebook. *Education and Information Technologies*, *23*(2), 605–616. https://doi.org/10.1007/S10639-017-9621-2

Cox, D., & McLeod, S. (2014). Social media strategies for school principals. *NASSP Bulletin*, *98*(1), 5–25. doi:10.1177/0192636513510596

Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(4), 173-188. https://doi.org/10.18026/cbayarsos.525652

Çubukcu, A., & Bayzan, Ş. (2013). Türkiye'de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research, 5*(1), 148-174.

Dede, A. (2024). Dijital vatandaşlığın dokuz boyutu ve e-devlet uygulamaları. *EKEV Akademi Dergisi*, 97, 15-27.

De Martino, I., D'Apolito, R., McLawhorn, A. S., Fehring, K. A., Sculco, P. K., & Gasparini, G. (2017). Social media for patients: Benefits and drawbacks. *Current Reviews in Musculoskeletal Medicine, 10*(1), 141–145. https://doi.org/10.1007/S12178-017-9394-7

Deniz, L., & Tutgun-Ünal, A. (2019). Sosyal medya çağında kuşakların sosyal medya kullanımı ve değerlerine yönelik bir dizi ölçek geliştirme çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *11*(18), 1025-1057. DOI: 10.26466/opus.557240

Engür, M., Gürgen, O., Demiray, E., & Unutmaz, V. (2023). Antrenörlerde dijital vatandaşlık ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, *6*(Özel Sayı 1), 641-654. DOI: https://doi.org/10.38021asbid.1367241

Er-Türküresin, H. (2022). Cinsiyetin dijital vatandaşlık davranış düzeyi üzerindeki etkisinin meta analiz yöntemiyle araştırılması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(35), 898-916. https://doi.org/10.35675/befdergi.799791

Escoffery, C., Kenzig, M., Hyden, C., & Hernandez, K. (2018). Capitalizing on social media for career development. *Health Promotion Practice, 19*(1), 11–15. https://doi.org/10.1177/1524839917734522

Gagrčin, E., Porten-Cheé, P., Leißner, L., Emmer, M., & Jørring, L. (2022). What makes a good citizen online? The emergence of discursive citizenship norms in social media environments. *Social Media and Society, 8*(1), 1-11. https://doi.org/10.1177/20563051221084297

Gillern, S., Gleason, B. W., & Hutchison, A. (2022). Digital citizenship, media literacy, and the ACTS framework. *The Reading Teacher, 76*(2), 145–158. https://doi.org/10.1002/trtr.2120

González-Mohino, M., Rodriguez-Domenech, M. A., Callejas-Albiñana, A. I., & Castillo-Canalejo, A. M. (2023). Empowering critical thinking: The role of digital tools in citizen participation. *Journal of New Approaches in Educational Research*, *12*(2), 258-275. https://doi.org/10.7821/naer.2023.7.1385

Goyal, K. (2021). Impact of social media-enabled technology innovation on government: A perspective. *Published in: Amity University Press, 3*(1), 21-28.

Gökgöz-Kırgız, G. (2024). *Sınıf öğretmenlerinin dijital vatandaşlık düzeyleriyle 21. yüzyıl öğreten becerilerini kullanma düzeyleri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.

Gökoğlu, S. ve Çağlar-Özhan, Ş. (2025). Digital literacy and digital citizenship: A comprehensive overview. In M. Pucelj, & R. Bohinc (Eds.), *Challenges for digital citizenship and ethics: Social media, deep fakes, and virtual communities* (pp. 1-28), IGI Global Publishing Tomorrow's Research Today. DOI: 10.4018/979-8-3693-7914-1.ch001

Gu, M. M., Huang, C. F., & Lee, C. K. J. (2023). Investigating university students' digital citizenship development through the lens of digital literacy practice: A Translingual and transemiotizing perspective. *Linguistics and Education*, *77*, 1-11. https://doi.org/10.1016/j.linged.2023.101226

Guedes, E., Nardi, A. E., Guimarães, F. L., Machado, S., & King, A. L. S. (2016). Social networking, a new online addiction: a review of Facebook and other addiction disorders. *Medical Express, 3*(1), 1–6. https://doi.org/10.5935/MEDICALEXPRESS.2016.01.01

Hekimoğlu, M. (2023). *Yetişkin bireylerin sosyal medya kullanımı ve maneviyat arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Heydarli, F. (2023). *Okul yöneticilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ve teknoloji liderliği öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.

Hung, H.-T., & Yuen, S. C.-Y. (2010). Educational use of social networking technology in higher education, *Teaching in Higher Education*, *15*(6), 703-714, DOI: 10.1080/13562517.2010.507307

Idubor, I., Elogie, A. A., & Ikenwe, I. J. (2016). Influence of social media network usage and addiction on self-perception of undergraduate students at University of Ibadan, Nigeria. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science, 12*(1), 1–9. https://doi.org/10.9734/BJESBS/2016/19040

İzci, M., Çuçi, C., Kapan, H. İ., & Atay, Z. (2024). Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, *2*(1), 1-18. DOI: 10.5281/zenodo.10519534ISSN2980-1176ISSN2980-1176

James, C., Weinstein, E., & Mendoza, K. (2021). *Teaching digital citizensin today's world: Research and insights behind the common sense K–12 digital citizenship curriculum* (Version 2). San Francisco, CA: Common Sense Media.

Jiao, W., Chang, A., Ho, M., Lu, Q., Liu, M. T., & Schulz, P. J. (2023). Predicting and empowering health for generation z by comparing health information seeking and digital health literacy: Cross-sectional questionnaire study. *Journal of Medical Internet Research,* 25, 1-14. https://doi.org/10.2196/47595

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (19. baskı), Nobel Yayın Dağıtım.

Kartashova, L. A., Prykhodkina, N., Makhynia, T., Tymoshko, H., & Sholokh, O. (2024). Comparing social media use in school management: experiences from Ukraine and the United States. *CTE Workshop Proceedings*, 11, 98–119. https://doi.org/10.55056/cte.684

Kırık, A. M., Bölükbaş, K., & Cengiz, G. (2019). Sosyal medya bağlamında dijital vatandaşlık: TRT İstanbul Radyosu prodüktörleri üzerinden bir değerlendirme. *Mavi Atlas*, *7*(2), 1-27. https://doi.org/10.18795/gumusmaviatlas.576792

Kocadağ, T. (2012). *Öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Köse, G. (2020). Toplumsal hareketlenmede önemli bir durak: Sosyal ağlarda dijital aktivizm ve dinamiklerine ilişkin Y ve Z kuşağının farkındalıkları üzerine bir araştırma. *OPUS International Journal of Society Researches*, *15*(22), 1255-1288. https://doi.org/10.26466/opus.665241

Kraiwin, P., & Chalapirom , B. (2020). Strategies for developing private school administrators based on the concept of digital citizenship. *Journal of Education Studies, Chulalongkorn University, 48*(2), 147–164. retrieved from https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/243200

Krishna, S., & Prakash, F. (2024). Digital footprint in social media. *International Journal of Research Publication and Reviews*, *5*(3), 1015-1019.

Kuş, Z. (2021) Dijital okuryazarlık ve vatandaşlık. E. Gençtürk & K. Karatekin (Ed.), *Sosyal bilgiler için çoklu okuryazarlık-2* içinde. Pegem Yayıncılık.

Lee, S., & Park, S. (2023). Differences in digital citizenship by college students' individual variables and internet self-efficacy. *Asia-Pacific Journal of Convergent Research Interchange, 9*(5), 543–556. https://doi.org/10.47116/apjcri.2023.05.45

Liu, Y. (2017). Gender difference in perception and use of social media tools. In T. Kidd & L. Morris, Jr. (Eds.), *Handbook of Research on Instructional Systems and Educational Technology* (pp. 249-262). IGI Global Scientific Publishing. https://doi.org/10.4018/978-1-5225-2399-4.ch022

Lu, C., & Gu, M. (2024). A systematic review and meta-analysis of factors and outcomes of digital citizenship among adolescents. *Asia Pacific Journal of Education*, 1-17. https://doi.org/10.1080/02188791.2023.2296352

Malik, A., Malik, A., Heyman-Schrum, C., & Johri, A. (2019). Use of Twitter across educational settings: a review of the literature. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 16(1), 1–22. https://doi.org/10.1186/S41239-019-0166-X

Meikle, G. (2016). *Social media communication: Sharing and visibility* (1st ed.), Routledge.

Norman C. D. (2012). Social media and health promotion. Global Health Promotion, *19*(4), 3-6. doi: 10.1177/1757975912464593

Nurmandi, A., Wahyuni, H., Guillamon, M. D., Salahudin, & Muallidin, I. (2023). Social media use for public policymaking cycle: A meta-analysis. *Electronic Government, an International Journal, 19*(2), 123-145. https://doi.org/10.1504/EG.2023.129428

Ohara, M. R. (2023). The Role of Social Media in Educational Communication Management. Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN), 1(2), 70–76. https://doi.org/10.61100/adman.v1i2.25

Ohler, J. (2011). Digital citizenship means character education for the digital age. *Kappa Delta Pi Record*, *48*(1), 25–27. https://doi.org/10.1080/00228958.2011.10516720

Ollivier, C., & Jeanneau, C. (2023). Developing digital citizenship and language competences. *European Centre for Modern Languages of the Council of Europe*.

Öztürk, D. (2021). *Lise yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterliliklerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Pangrazio, L., & Sefton-Green, J. (2021). Digital rights, digital citizenship and digital literacy: What's the difference? *Journal of New Approaches in Educational Research, 10*(1), 15–27. https://doi.org/10.7821/NAER.2021.1.616

Park, K.-J., Ryu, I., & Kim, J.-J. (2013). A study on continued use of social network services : focused on the moderating effect of user's SNS literacy. *Journal of Information Systems, 22*(1), 65–87. https://doi.org/10.5859/KAIS.2013.22.1.65

Politte-Corn, M., Nick, E. A., & Kujawa, A. (2023). Age-related differences in social media use, online social support, and depressive symptoms in adolescents and emerging adults. *Child and Adolescent Mental Health, 28*(4), 497-503. https://doi.org/10.1111/camh.12640

Pugno, M. (2024). Social media effects on well-being: The hypothesis of addiction of a new variety. *Kyklos, 77*(3), 690-704. https://doi.org/10.1111/kykl.12380

Pujianti, A., br, Malau, K. D., & Ulandari, U. (2024). *Membangun budaya positif berinternet berbasis etika dan kewarganegaraan serta meningkatkan kesadaran masyarakat di era digital. Uranus: Jurnal Ilmiah Teknik Elektro, Sains Dan Informatika*, *2*(2), 61–69. https://doi.org/10.61132/uranus.v2i2.128

Ribble, M. S., Bailey, G. D., & Ross, T. W. (2004). Digital citizenship: Addressing appropriate technology behavior. *Learning & Leading with technology*, *32*(1), 6-12.

Rizki, J. W. S. (2023). Social media as tools of communication and learning. *Qalamuna: Jurnal Pendidikan, Sosial, Dan Agama, 15*(1), 391–404. https://doi.org/10.37680/qalamuna.v15i1.2429

Salleh, A. S. S., Latif, A., Anis, W., Zambri, A. M., Latiff, D. I. A., & Kamal, S. (2023). Media literacy and digital citizenship in the era of social media. International Journal of Academic Research in Business & Social Sciences, 13(11), 918-929. : http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v13-i11/19392

Sarı, E. (2019). *Okul yöneticilerinin sosyal ağları kullanım amaçları ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi.

Sarıoğlu, C. İ (2021). Sosyal medya kullanımını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *10*(ICOMEP Özel Sayısı), 277-298. DOI: 10.54600/igdirsosbilder.977764

Senos, S., João, G., Loureiro, M. J., Torres, J. C., & Rosário, R. (2024). Digital citizenship in secondary education: The project "The internet as we see it." *Educational Media International, 61*(4), 368-382. https://doi.org/10.1080/09523987.2024.2436739

Sevinç, M., Akyüz, H., & Dönmez, H. (2022). Sınıf öğretmenlerinin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: İskenderun ilçesi örneği. *Journal of Research in Education and Teaching*, *11*(2), 7-17.

Si, E. A., & Lee, G. (2022). Moderating effects of digital citizenship on problematic digital media use and children's happiness: A cross-sectional study. *Journal of School Health, 93*(6), 485–493. https://doi.org/10.1111/josh.13275

Silverman, J. A., Chugh, A., Hollier, J. M., Martin, N., Raghu, V. K., Rosas-Blum, E., van Tilburg, M. A. L., Venkataraman-Rao, P., Venkatesh, R. D., & Lu, P. L. (2024). Using social media for patient care, research, and professional development: A North American society of pediatric gastroenterology, hepatology, and nutrition position paper. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, *78*(2), 414-427. https://doi.org/10.1002/jpn3.12051

Srivastava, P. (2012). Social Networking & Its Impact on Education-System in Contemporary Era. International Journal of Information Technology Infrastructure, 1(2).

Şimşek, E., & Şimşek, A. (2013). New literacies for digital citizenship. *Contemporary Educational Technology, 4*(2), 126–137. https://doi.org/10.30935/cedtech/6097

Statista (2025). *Number of social media users worldwide from 2017 to 2028 (in billions) – forecast*. https://www.statista.com/topics/1164/social-networks/ adresinden erişildi.

Tagoe, H., & Zhang, M. (2024). Social media's influence on public administration. *International Journal of Social Science and Economics Invention*, *10*(03), 12-26. https://doi.org/10.23958/ijssei/vol10-i03/368

Tangül, H., Soykan, E., & Gelirli, N. (2024). Enhancing motivation and attitudes of teacher candidates through digital citizenship training. *Technology, Education, Management, Informatics (TEM) Journal, 13*(1), 185–197. https://doi.org/10.18421/tem131-19

Tilleul, C. (2022). Young adults' social network practices and the development of their media literacy competences: A quantitative study. *Information, Communication & Society, 26*(10), 1–19. https://doi.org/10.1080/1369118x.2022.2072751

Tutar, H., Erdem, A. T., & Şahin, N. (2024). Dijital vatandaşlık ölçeği (DVÖ): Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Alanya Akademik Bakış, 8*(1), 310-327. https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.1337114

TÜİK (2024). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2024*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492 adresinden erişildi.

Urhan, B., Yeniçıktı, N. T., Şimşek, G., Albayrak, E. S., Güdekli, İ. A., Hoştut, S., & Arslan Çelik, B. B. (2024). Social media use and social capital: Social media usage habits and perceptions of school administrators. *Heliyon*, *10*(1), 1-10. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e23293

Valdés-Cuervo, A.A., Morales-Álvarez, A., Parra-Pérez, L.G., & García-Vázquez, F.I. (2024). Evaluación de la escala ciudadanía digital en adolescentes: Examen de la dimensionalidad, invarianciade medida y validez externa. *RELIEVE: Revista Electrónica de Investigación y Evaluación Educativa*, 30(1), art. 3. https://doi.org/10.30827/relieve.v30i1.25367

Valle, N., Zhao, P., Freed, D., Gorton, K., Chapman, A. B., Shea, A. L., & Bazarova, N. N. (2024). Towards a critical framework of social media literacy: A Systematic literature review. *Review of Educational Research, 20*(10), 1-46. https://doi.org/10.3102/00346543241247224

Villanti, A. C., Johnson, A. L., Ilakkuvan, V., Jacobs, M. A., Graham, A. L., & Rath, J. M. (2017). Social media use and access to digital technology in US young adults in 2016. *Journal of Medical Internet Research, 19*(6), 1-14. https://doi.org/10.2196/JMIR.7303

Wankel, C. (2009). Management education using social media. *Organization Management Journal*, *6*(4), 251–262. https://doi.org/10.1057/OMJ.2009.34

Weinstein, A. (2023). Problematic social networking site use-effects on mental health and the brain. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 1-11. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2022.1106004

West, M., Rice, S. M., & Vella-Brodrick, D. (2023). Adolescent social media use: Cultivating and constraining competence. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 18(1), 1-23. https://doi.org/10.1080/17482631.2023.2277623

Whiting, A., & Williams, D. (2013). Why people use social media: A uses and gratifications approach. *Qualitative Market Research: an International Journal*, *16*(4), 362-369. https://doi.org/10.1108/QMR-06-2013-0041

Xu, S., Yang, H. H., MacLeod, J., & Zhu, S. (2019). Social media competence and digital citizenship among college students. *Convergence, 25*(4), 735–752. https://doi.org/10.1177/1354856517751390

Yue, I.-S. A. (2022). From digital literacy to digital citizenship: Policies, assessment frameworks and programs for young people in the Asia Pacific. In Y. Kim (Ed.), *Media in Asia: Global, digital, gendered and mobile* (pp. 181-194). Routledge eBooks. https://doi.org/10.4324/9781003130628-14

Zhang, C. C., Zaleski, G., Kailley, J. N., Teng, K. A., English, M., Riminchan, A., & Robillard, J. M. (2024). Debate: Social media content moderation may do more harm than good for youth mental health. *Child and Adolescent Mental Health*, *29*(1), 104-106. https://doi.org/10.1111/camh.12689

EXTENDED SUMMARY

In recent years, the use of the internet and digital media has increased significantly worldwide. The speed of use of the internet, which has a large place in the information age, has progressed in parallel with many technological developments. Thanks to this widespread use of the internet and the development of digital tools, people have become able to communicate with each other without the limitations of time and space. It has created a revolution in communication by bridging geographical gaps and enabling the instant sharing of information and ideas (Krishna & Prakash, 2024). Unlike traditional media tools, with the use of internet, the communication process has become interactive and social media has become an important part of life. Among school administrators, social media has begun to be used more in terms of communication, professional development, and increasing the participation of stakeholders in the school management process. Administrators use various platforms to encourage interaction in the school, share information about the school, create effective schools and promote schools. By using these platforms, for example, the interaction between students and educators is increased, a collaborative learning environment is encouraged, and an effective communication process is established through the social network platforms created, and student performance and participation in the learning process are increased (Chugh & Ruhi, 2018). One of the changes encountered in social life with the digitalization process has occurred in the understanding of citizenship; the rights and responsibilities that emerged within the scope of digital technologies are called digital citizenship (Dede, 2024). The emergence of social media platforms has created major changes in the way individuals consume and interact with information, revealing the need for digital literacy and digital citizenship skills (Salleh et al., 2023). The aim of this research is to examine the relationship between school administrators' social media usage competence and their digital citizenship levels. For this purpose, answers were sought to the following sub-problems: 1) What is the level of social media usage competence of school administrators? 2) What is the digital citizenship level of school administrators? 3) Do the social media usage competences of school administrators differ significantly according to the independent variables of gender, age, professional seniority, duration of daily use of social media, status of receiving in-service training on technology use and self-assessment as a social media addict? 4) Do the digital citizenship levels of school administrators differ significantly according to the independent variables of gender, age, professional seniority, duration of daily use of social media, status of receiving in-service training on technology use and self-assessment as a social media addict? 5) Is there a significant relationship between the social media usage competences of school administrators and their digital citizenship levels? 6) Is there a significant relationship between the sub-dimensions of school administrators' social media usage competences and digital citizenship levels?. The research is a quantitative research and is designed with the relational screening model. Relational survey models are survey approaches that aim to determine the existence of joint change between two or more variables (Karasar, 2009). 325 school administrators working in Bursa province participated in the research. While determining the sample of the research, simple random sampling method was preferred. Because each sample had an equal probability of being selected. Data on school administrators' social media usage competencies were obtained with the "Social Media Usage Scale" developed by Deniz and Tutgun-Ünal (2019), and data on their digital citizenship were obtained with the "Digital Citizenship Scale" developed by Tutar, Erdem, and Şahin (2024). In the analysis of the data, firstly the normality distributions of the data obtained from the scales were examined by calculating the skewness and kurtosis coefficient values. Then, the frequency, percentage and arithmetic mean values were calculated from the descriptive statistics for the scores obtained from the scales. Independent Samples t Test was applied in pairwise comparisons between groups, F test and One Way ANOVA were applied in cases where the number of groups was more than two. LSD Test was used to determine the differences between the groups. The relationship between the social media usage proficiency and digital citizenship level and the relationships between the sub-dimensions of the scales were evaluated by calculating the Pearson Correlation Coefficient. According to the results of the research, it is seen that school administrators' social media use proficiency is low and their digital citizenship levels are high. According to another result obtained from the research, the average scores of school administrators' social media use proficiency and digital citizenship levels do not differ significantly according to the gender of the administrators. According to another result obtained from the research, the average scores of school administrators' social media use proficiency levels do not differ significantly according to the variable of receiving in-service training, while it is revealed that their digital citizenship levels differ according to the status

of receiving in-service training. According to another result obtained from the research, the average scores of school administrators' social media use proficiency levels differ significantly according to their status of considering themselves as social media addicts. According to other results of the research, the average scores of school administrators' social media usage proficiency levels and digital citizenship levels differ significantly according to the age and professional seniority variables. According to another result of the research, the social media usage proficiency levels of school administrators differ significantly according to the duration of social media usage. However, it was concluded that the digital citizenship levels of school administrators did not differ significantly according to the duration of daily social media usage. As the last result, it was determined that there was a significant but very low level relationship between social media usage proficiency and digital citizenship among school administrators.